

Prediking over de bergrede- IV

- Zalig de barmhartigen-

Liturgie:

Ps. 103:4

Ps. 86: 6,7,8

Schriftlezing Jesaja 58

Tekst: Matteüs 5:7

Ps: 119: 28

Ps: 119: 39

LvZ: 4,5

Gemeente,

De vijfde zaligspreking is aan de orde. 'Zalig de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden'. Alweer zo'n wonderlijk woord, waarmee wij geen raad weten. Want het komt van een andere kant. Het is een Woord van Christus. Hij, Die zich niet stoort aan de doorsnee van onze menselijke gezegden, maar deze alle aan de kant werpt. Hij werpt ze aan de kant om er Zijn woord voor in de plaats te stellen. In het Woord Gods is niet de mens de *maat* van alle dingen, maar God, de Heere Jezus alleen! Zo als het van een mens onder de mensen geldt: wie goed doet, goed ontmoet. Hier is de mens de maatstaf van alle dingen, en niet de Heere. Naar Bijbelse maatstaf gemeten is het nog een groot verschil tussen *goed doen* én *barmhartig zijn*. Het is zelfs een verschil als tussen hemel en aarde. In de wereld geldt: zalig de 'zelfgenoegzamen'. Daar wordt gezegd: mens, je hebt al aan *jezelf* genoeg. Je kunt niet de gehele wereld op je nek dragen. Probeer het voor je zelf zo prettig mogelijk te hebben en houd je voor de rest van de zaak gedekt. Wij willen wel op de arme Lazarus gelijken, maar we vertonen veel meer het beeld van die rijke man, dan wijzelf weten. De rijke man die het tenslotte erg vervelend vond, dat zijn genoegens van zijn luie leventje gestoord werd door de arme Lazarus.

Zalig de zelfgenieters. Ja, zegt u, maar er zijn ook andere mensen. Mensen die er prijs op stellen van de morgen tot de avond bezig te zijn voor de anderen. Zij die een record aantal van goed werken op hun naam weten te brengen. Maar die bij nadere doorlichting alleen maar zichzelf en eigen naam en eer op het oog hebben. De Heere Jezus verwijt juist de Farizeeërs dat zij hun lange gebeden en hun aalmoezen geven in het openbaar om van de mensen gezien en geprezen te worden. Om hiermee te geuren. Maar dan is de echte aroma al weg en de geur is er al van af. Dan zijn wij op zijn best Farizeeërs. Wij behoren erover eens te zijn, dat niet een werk iets goed maakt, maar met welke gezindheid het werk gedaan is. Denk aan Kaïn en Abel. God zag Abel en zijn offer wel aan, maar Kaïn en zijn offer zag de Heere niet aan. Ziet u wel: eerst de persoon, dan het werk, of in dit geval het offer.

Werk en persoon hebben met elkaar te maken. Of nog beter: hart en werk hebben met elkaar te maken. Het gaat hierbij over de uitgangen van ons *hart*. Het gaat over barmhartig en barmhartige. Dat heeft met *erbarmen* en het hart te maken. Nu komen wij tot de betekenis van het woord. Want wat op schepselen overgedragen wordt, dat wordt in de eerste en in geheel enige zin op God overgedragen.

Op vele plaatsen van de Heilige Schrift wordt getuigd, dat God barmhartig is. Bijna honderd maal wordt er in de Heilige Schrift gesproken van de barmhartige God of van de barmhartigheden des Heeren. Tegenover deze honderd maal, is er maar *één* enkele maal over de mens gesproken als barmhartig. Daarom zult u het met me eens zijn, dat als wij willen weten wat barmhartig is, wij eerst hebben op te zien naar de Heere, Die rijk is aan barmhartigheid! Welnu, het betekent, dat God te doen heeft met ellendigen. Hij is bewogen met de ongelukkige toestand van de mensen. Barmhartigheid veronderstelt *ellende*. Niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk. God is niet de starre God der filosofen, maar is de *bewogen* God! God is geen begrip, maar een levende werkelijkheid! Een heel zwakke afglans vinden wij daarvan in de bewegingen van het hart van een moeder, die haar kind in de aller ellendigste omstandigheden vindt. Van wie haar hart wordt omgekeerd en zich ontfermt over dat hulpbehoevend schepsel.

Barmhartigheid heeft te maken met ontroering, met een aandoening des gemoeds. Zo is het bij God. Hij keert Zijn binnenste om. Zijn hart keert zich binnenste buiten. Zijn ingewanden zijn ontstoken door de bewegingen der barmhartigheid. Zegt de Heere niet bij Hosea: 'Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm? U overleveren o Israëel. Zou Ik u maken als Adama, u stellen als Zeboïm? Mijn hart is in Mij omgekeerd. Al mijn berouw is tezamen ontstoken'. Ook in Jeremia 31 wordt er gesproken: 'Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon? Is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstig aan Hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zekerlijk ontfermen, spreekt de Heere'. En om niet meer te noemen, Zacharias zingt in zijn lofzang dat de Heere ons heeft bezocht met de 'innerlijke bewegingen der barmhartigheid' van onze God (letterlijk ingewanden), 'om te verschijnen degenen, die gezeten zijn in duisternis en schaduw des doods. Om onze voeten te richten op de weg des vredes'.

Daar ligt dus de beweegreden van de verzoening met God. Hier zijn de eeuwige bronnen van de ontfermingen van onze God! O, dat wij het bedachten, wanneer wij in de ellende zijn! Wanneer geen ster der hoop licht in ons leven. O, die verkeerde gedachten van God! Wat drijft de boosheid van ons hart ons in de vertwijfeling, wanneer ons alles bij de handen wordt afgebroken. Wanneer wij in allerlei smart op het ziekbed neerliggen, wanneer wij in bestrijdingen zijn van de hellevorst, wanneer wij in alle donkerheid onze weg gaan. Wat is het dan nodig een diepe indruk te hebben van de barmhartigheden van onze God! Dat geeft opening om onze ellende aan God op te dragen. Er staat toch uitdrukkelijk: 'Hij vergeet de hoop Zijner ellendigen niet'! Denk aan de openbaring aan de Horeb. Daar zegt de Heere dat Hij zeer wel gezien heeft de verdrukking van Zijn volk, hun geschrei gehoord, en hun smarten bekend. Bekent, dat betekent dat Hij er helemaal één mee is geworden. Wanneer Efraïm boetvaardig wordt en de hulp van allen aftrekt, dan beurt het eigen hart op: 'Immers zal een wees bij U ontfermd worden'. Ook hier wordt schuldig ongeloof geopenbaard, wanneer wij in onze ellende in opstand komen tegen God.

Inderdaad gemeente de Heere is veel bewogener dan wij! Bedenk dat u die treurt, dat u nog niet voldoende de zonde in haar God vijandig karakter betreurt. God is barmhartig! O, dat uw hart daaronder breke en u zich tot de Heere zou wenden en niet ophouden!

Ook van de smarten in onze gemeente weet Hij. 'Hij ziet het immers, want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet opdat men het in Uw hand geve; op U verlaat zich de arme, Gij zijt geweest een Helper van de wees'. Zie gemeente, de barmhartigheden van deze God! Hij doet naar Zijn eigen woord 'de verdrukte recht, geeft de hongerige brood, maakt de gevangenen los, richt de gebogenen op, opent de ogen des blinden, heeft de rechtvaardigen lief. Hij bewaart de vreemdelingen, Hij houdt de wees en de weduwe staande, maar der goddelozen weg keert Hij om'.

Deze bewegingen der barmhartigheid van onze God openbaren zich als *trouw*. Trouw in het verbond dat Hij met Israël en ons heeft aangegaan. Dan nadert het de betekenis van trouw aan Zijn eenmaal gegeven woord. Hier is genade en trouw vervlochten. Daarom is *Christus* het centrum in al de lofzangen over de trouw en de barmhartigheid van God! Hij is de *openbaring* van de barmhartigheid. En met deze barmhartigheid nadert God de zondaar, die dood is in de zonden en de misdaden en Hij maakt hem levend. 'Want God Die rijk is aan barmhartigheid heeft naar Zijn grote barmhartigheid ons levend gemaakt'. En Hij raakt daarmee het hart. Barmhartigen zijn er alléén, voor zover zij door deze *Christus* zijn aangeraakt! Daarom is het leven van Gods barmhartigheid een open leven. Is dat waar in uw leven, dat u bent aangeraakt door deze barmhartigheid? Want van nature is ons leven een gesloten leven, niet alleen naar onze medemens toe, (maar wat erger is) naar God toe. Het zijn gesloten levens. Het zijn levens over zichzelf heen gebogen. Wij zijn alleen met zichzelf doende mensen. En hoe talloos velen. We zijn daarom ook in ons zelf op gesloten, we lopen met ons zelf aan de arm.

Om een barmhartig mens te *worden* is precies het zelfde nodig als met een zaad in uw tuin: U zaait het. Het valt onder de aarde en sterft. Het drinkt de sappen van de bodem in, en daarna schiet het omhoog en brengt vruchten voort. Zie, hoe feestelijk deze vruchten staan in uw tuin of op uw land. Zo wordt het Woord Gods nu in uw hart ingedrukt. Dat is het zaad der wedergeboorte, dat ook vandaag van Gods rijke barmhartigheid getuigt. Dat zaad dat diep in de harten wordt ingedrukt. Daar sterft het niet zelf, maar doet ons sterven aan onszelf en aan onze hoogmoed. Maar het Woord van God wint het! Want ziet, het brengt in aanraking met deze barmhartige Hogepriester, Die weet wat voor een vuile zondaar voor God te doen is.

Een barmhartige worden wij alléén door een *zondaar* te worden en anders niets! Want het is een hemelsbreed verschil allerlei zogenaamde goede werken na te jagen of van barmhartigheid te leven. Zie het aan Paulus. Tot aan de weg naar Damaskus was hij ijverig in de weer om allerlei goede werken maar eigen begrip te doen. Maar niet zodra zijn eigen ogen open gingen voor de ware stand van zaken, of hij riep zijn leven lang uit: 'Mij de grootste der zondaren, mij is barmhartigheid geschied'. Zie gemeente, nu wordt het verband ons duidelijk: Immers wie geen barmhartigheid gedaan heeft, heeft nooit de barmhartigheden des Heeren gekend. Want deze twee zitten onlosmakelijk aan elkander vast.

Wij zullen waarschijnlijk allen er prijs op stellen de naam van een christen te dragen. Maar de Heere zegt ons onmiddellijk: 'Niet een ieder, die tot Mij zegt: Heere Heere zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is'. Want niet onze woorden en beschouwingen maken uit of wij een christen zijn ja dan nee, maar onze daden. Het gaat er niet om, wat wij *zeggen*, maar wat wij *zijn*!

Hier komt de zelfbeproeving van een volstrekt nieuwe kant aan de orde. Want de barmhartigheden Gods komen nooit in een mens tot stilstand maar stromen door. Wanneer een meer of vijver niet doorstroomt, wordt het een stinkende poel. Dan stromen de levende wateren niet door naar onze medemensen, maar verzieken wij in allerlei splinterige beschouwingen. De Heere Jezus zegt: 'Zo iemand dorst heeft, die kome tot Mij en drinke'. Dat is het innemen. En dan vervolgt de Heere Jezus: 'Wie in Mij gelooft stromen des levenden waters zullen uit zijn binnenste vloeien'.

Zie gemeente, de Heere Jezus is een onuitputtelijke fontein van alle barmhartigheden! Hoe groot is Zijn barmhartigheid naar anderen! Deze stromen des levenden waters zijn niet anders dan de ingewanden van God die zich naar de wereld toekeerde. Door de dienst van u en mij. Wie Gods erbarming niet kent maar verwerpt, die is een nutteloos instrument. Zo ook wie zijn eigen verlorenheid en de liefde Gods in Christus niet kent. Daarom is het mijn heerlijke roeping u de ingewanden Gods te laten zien en (God geve het) te doen gevoelen. Hier in de Zaligmaker is een onuitputtelijke fontein! Hij zegt 'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven'. Hoelang beslaat u reeds onnut de aarde? Met hoeveel twist gesprekken bent u reeds bezig geweest, terwijl ook hier in Lunteren de mensen van geestelijke dorst versmachten? Wat hebben de mensen, die van de kerk en het Woord Gods vervreemd geraakt zijn, (en dat zijn er talloos velen), van uw en mijn leven van Christus gezien? Waar waren en zijn de barmhartigheden van de gemeente van Christus aan deze plaats? Hoevelen ergernissen en struikelblokken zijn er reeds geworpen op de paden van hebzucht!

O, die onbarmhartigheid, en die harteloosheid! Dat toesluiten van het hart en het leven! Dat met droge ogen zien wegsterven van hen, die geheel in zichzelf gekeerd zijn! Dat is een oordeel over de gemeente, waarover wij ons hoofd voor hoofd voor God te verootmoedigen hebben. Hier mag wel uitgeroepen worden: Verzoen de zware schuld! Want tientallen gezinnen zijn aan het wegsterven op allerlei wijze wier bloed van uw handen en mijn hand zullen worden gevraagd! De wereld luistert niet naar onze woorden, ook niet naar wat wij schijnen, maar naar wat wij werkelijk *zijn*! Hoor het Woord des Heeren! Want een onbarmhartig oordeel zal gaan over degenen, die geen barmhartigheid gedaan heeft! Maar daarentegen: die barmhartigheid gedaan heeft tegen het oordeel in, zal barmhartigheid ontvangen!

Dat betekent: dat de vruchten des geloofs een zegel, een bewijs vormen van het gekocht zijn door het bloed van Christus. De gebleken vrucht des geloofs in dit leven zal in de dag des oordeels roemen tegen een welverdiend oordeel. Want in deze vrucht wordt de verzoening met God aanschouwd. Gemeente, hier worden wij doorlicht tot op ons gebeente! Want deze barmhartigheid betoont zich niet alleen aan de vrienden, maar ook aan de vijanden. Wanneer wij alleen maar vriendelijk zijn tegenover de vrienden, die ons weldoen, dan zijn wij niet meer dan heidenen. Want die doen dat ook. Maar om zoals Christus zegt die barmhartigheid te betonen aan de *vijanden*! Denk aan de gelijkenissen van barmhartige Samaritaan, en van de tienduizend talenten, en van de honderd penningen. Hij leert ons vriendelijk tegemoet te treden hen die op ons hart trappen.

Word u hiervan bang? Dat is ook de bedoeling, opdat u voor deze barmhartige Hogepriester in het stof zou neerzinken en zou vragen wie kan dan zalig worden? Deze prediking is niet alleen onderwijzend maar uitdrijvend! Ik verwacht van u of mij niets, maar alles van de Heere! Het is de bedoeling om mensen door zichzelf heen te preken naar de Heere toe. Als ik maar weet dat u als een *onbarmhartige* in uw eigen oog aan de voeten van deze Zaligmaker terecht komt! Als ik maar weet dat u met een *waar* geloof aan deze Christus verbonden wordt, dan komt het met de vruchten wel terecht! Het gaat erom, dat u niet alleen een glimp van de barmhartigheden Gods opvangt, maar dat u helemaal met deze Christus *verbonden* wordt! Het gaat erom dat u geheel door Hem wordt overgenomen. Hier weidt uw ziel met een verwonderd oog. Hier gaat u de mensen om u heen zonder vooroordelen zien. Hier gaat u verdragen en dulden, waarschuwen en vermanen. Hier leert u het oordelen en veroordelen af, maar luistert u naar het woord van Christus: 'oordeelt niet, opdat ge niet geoordeeld wordt. Want met welke maat gij meet, zult ge wedergemet worden'. Want o er wordt zo geoordeeld ook in onze gemeente, maar in dit alles leven wij zover van de Heere Jezus af. Wij oordelen met het grootste gemak, maar laten evenals de Farizeeërs na het zwaarst van de wet, dat is liefde, geloof en zachtmoedigheid. De Farizeeërs wisten tot in de onderdelen de leefregels weer te geven voor iedereen. Wie daaraan niet beantwoorde werd vervloekt. Maar goedheid, geloof, liefde en barmhartigheid was er niet bij hen.

Wij kunnen hoog opgeven van allerlei beschouwingen van geloof en rechtvaardiging en van veel meer. Maar wanneer de Heere Jezus er niet in is, is het een rammelend geraamte. Terwijl Lunteren geestelijk op sterven lag, hebben wij almaar gepraat. Zal dit nog voortgaan, of zullen wij allen tezamen ons wenden tot Hem? Want weet het wel gemeente, wanneer wij ons hart afsluiten voor onze naaste, dan hebben wij geen toegang tot de troon der genade. Hoor wat de Heere zegt: 'Zo gij uw ziel opent voor de hongerige, en de bedrukte ziel verzadigt, zo gij u ontdoet de banden der juks, dan zal uw licht in de duisternis opgaan en uw donkerheid zal zijn als de middag'. En de Heere zal u gedurig leiden en Hij zal uw ziel verzadigen in grote droogte en uw beenderen vaardig maken. En gij zult zijn als een gewaterde hof en als een springader der wateren welker wateren niet ontbreken'. Hier wordt ontdekt de boosheid van 's mensenhart. Niet alleen dat wij weigeren in zijn leed en zijn smart in te komen, maar ook (en vooral) dat wij hem pijn doen en wreed zijn en onrechtvaardig behandelen.

Daarom schrijft ook de apostel, dat de mensen in de laatste dagen, (die zware dagen zullen zijn) zullen wezen zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, achterklappers, onmatig, wreed, zonder liefde tot de goeden. Onder de zonden van Sodom noemt de Heere: hoogmoed, zathheid van brood, en stille gerustheid, maar zij sterke de hand des nooddruftigen niet. De reine en onbevleete voor God en de Vader is echter naar het woord van Jacobus: 'weduwen en wezen te bezoeken in hun verdrukking en zichzelf onbesmet te bewaren van de wereld'.

Er was eens een vrouw, die zich dood ongelukkig gevoelde en zij schreef: Mijn man is gestorven en mijn kinderen zijn allen getrouwd. Ze voelde zich eenzaam. Ga, bezoek de eenzame, deel mee van de goederen, die u gekregen hebt, vooral van het geestelijk goed! Dan hebt u nieuwe vreugde en geluk gevonden! Onze kerk en onze gemeente heeft behoefte aan *levende* mensen! Vroeger toen er nog vrij algemeen armoede heerste, bouwde men van eigen armoede kerk en scholen. Nu moeten de inrichtingen, die uit barmhartigheid gebouwd zijn door een gelovig voorgeslacht, in stand worden gehouden door allerlei wereldse cabaretavonden. De mensen zijn erg knap geworden. Men kan allerlei stoffen splitsen tot de atomen toe. Maar niemand is in staat de wortel der bitterheid op te ruimen dan God alleen! Zie naar de mensen die de Heere op uw weg brengt! Zie naar de geestelijke duisternis en de geestelijke ellende. Zie naar hen die bestrijdingen doormaken, naar de aangevochtenen, de in de verleiding zijn gevallen. Wees niet hoogvoelende, maar vrees! Want de satan gaat rond als een briesende leeuw. Zalig de barmhartigen, wee de onbarmhartigen! Barmhartigheid is geen verdienste. Het is er alleen door de genade Gods, als zegel van de Geest! En de rechtvaardiging is uit het geloof, en niet door de werken. Ja, zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden!

Amen

G Boer, Lunteren, september 1956